

วันวิสาขบูชา: วันเริ่มต้นแห่งสันติภาพโลก

Vesak Day : The Beginning of the World Peace

ประวัติ

ตรัสรู้

ปรินิพพาน

บทวิเคราะห์วันวิสาขบูชา

ตอนที่ทรงประสูติทรงประกาศสันติภาพ โดยทรงเปล่ง ความเป็นอิสระจากวัตถุ สภาพแวดล้อมทางสังคมสมัยนั้น พระพุทธศาสนาสอนให้ขึ้นทามกลาถักศาสนา พาราหมณ์ ซึ่งถือเทพเจ้า พระพรหม เป็นผู้สร้างโลก (the Creator) เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตซึ่งเป็นชีวิต และมนุษย์ต้องทำพิธี บวงสรวงบูชา (ติดสินบน) เทพเจ้า ดังนั้นคนสมัยนั้นจึงประณิดนึคิดค้นการบวงสรวงหลายอย่างเพื่อเอาใจพระพรหม ทำให้พระพรหมโปรดปราน ในพระเวทย์พระพรหมแบ่งมนุษย์เป็น ๔ วรรณะ ไม่ว่าจะเกิดเป็น วรรณะไหน ต้องยอมรับสภาพ ไม่มีทางเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเป็นพระประสงค์ของ พระพรหม หรือพระเป็นเจ้า แต่สันติภาพเริ่มเบ่งบานเมื่อเจ้าชายน้อยประสูติ ได้ครู่ หนึ่ง ทรงยืนได้ อย่างมั่นคงด้วยพระบาททั้งสองที่เสมอกัน ทรงเดินพระพักตร์ไปทาง ทิศเหนือ ทรงดำเนินไป ๗ ก้าว ขณะที่หมู่ท้าวทักท้วงแล้วตรึงตามเสด็จ ทอดพระเนตรไปยังทิศต่าง ๆ แล้ว ทรงเปล่งพระอาสาถิว่า (วาจาอย่างองอาจ) ประกาศอิสรภาพของมวลมนุษยชาติว่า เราคือผู้เลิศของโลก เราคือผู้เจริญที่สุด ของโลก เราคือผู้ประเสริฐที่สุดของโลก ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายบัดนี้ภพใหม่ไม่มี อีก นี่มิใช่พระดำรัสที่ดูหยิ่งยโส แต่เป็นการประกาศอิสรภาพของมนุษยชาติ แสดงถึง ศักยภาพของมนุษย์ที่จะพัฒนานและเป็นผู้ประเสริฐกว่าสัตว์อื่นด้วยการฝึกฝนจิตใจ ของตนเองยกระดับให้สูงขึ้นไป นั้นนำไปสู่การตรัสรู้ของพระองค์เป็นเครื่องพิสูจน์ ยืนยันได้อย่างชัดเจนด้วยศักยภาพเช่นนั้น ไม่มีความจำเป็นอันใดที่มนุษย์จะร้องขอ อ้อนวอนจากภายนอกหรือพระผู้เป็นเจ้าที่ไม่ต้องอ้อนวอนขอ แต่ควรที่จะพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขตัวเองให้ดีที่สุดเพราะคนที่เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน (ชาวพุทธ Buddhist) แม้แต่ท้าวและมนุษย์ก็ยังสรรเสริญ ด้วยทำที่ตนประสูตินี้เอง ทำให้มนุษย์ พึงตนเองมากขึ้นเป็นการหันกลับมามองตัวเอง บอกรับตัวได้ ใช้แต่เองเป็น เห็นให้ ตัวเองได้สัมผัส การที่จะพึ่งเทพเจ้าหรือสิ่งภายนอก จึงถูกปฏิเสธและควรกลับย้อนดู ตัวเอง เพื่อสร้างสันติภาพภายในที่ยั่งยืน ไม่มีความจำเป็นอะไรที่มนุษย์จะฝากชะตา ชีวิตไว้กับเทพเจ้าเพราะขนาดเทพเจ้ายังอยากได้เครื่องเช่นสรวงบูชา ถือว่าเป็นการติด สินบนพระเป็นเจ้า พระเป็นเจ้าไหนที่รับสินบนหรือเครื่องเช่นนั้นเป็นผู้ครอบงำ ชนนั้นมนุษย์สามารถสร้างสภาพภายในตนเองได้แล้วแม้แต่เทพยังต้องยอมสยบและ ให้ความเคารพ หลักนี้เองมนุษย์ต้องมีศรัทธาต่อตัวเองในการที่จะพัฒนาตัวเองขึ้นไป เจ้าชายน้อย ขณะประสูติได้ฝากกล่าไว้ไว้ไว้ไว้ไว้แล้ว

‘เราคือผู้เลิศของโลก เราคือผู้เจริญที่สุด ของ โลก เราคือผู้ประเสริฐที่สุดของโลก ชาตินี้เป็น ชาติสุดท้าย บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก’

ตรัสรู้เป็นเครื่องพิสูจน์แห่งการประกาศสันติภาพและ เสรีภาพแก่มวลมนุษยชาติ นับจากวันเวลาที่ตรัสรู้ พระองค์ ทรงประกาศชัยชนะที่ชนะได้ยากคือกิเลสที่นอนเนื่องอยู่ใน สันดาน และแผ่สันติ ไปยังคน นับเป็นการเริ่มต้นที่เป็น แบบอย่างให้คนรุ่นหลังอาจดูไม่ถึงความเป็นพุทธะสมบูรณ์ แต่แค่เข้าถึงเศษเสี้ยวความเพียรพยายามของพระองค์ได้ก็เป็น การดี พระองค์เริ่มต้นสันติภาพด้วยตัวพระองค์ก่อนด้วยการ ปฏิบัติบำเพ็ญเพียรทางกาย (คมะ) และทางจิต (โยคะ) เป็น เวลา ๖ ปี และสร้างเสรีภาพให้ผู้อื่น ด้วยการทำความประโยชน์ มหาศาลตลอดพระชนม์ชีพ ๔๕ ปี ซึ่งถือว่านานเป็นการ ทำงานที่หนักมาก ถ้าพูดถึงปัจจุบัน ๕๕-๖๐ ก็เกษียณ แต่ พระองค์ไม่เคยทรงเกษียณตัวพระองค์เลยยังคงทำงานหนัก มาก นอนวันละ ๔ ชั่วโมงก็ว่าได้ ทั้งวันก็แสดงธรรมแก่คน อื่นที่ทรงพบปะสนทนาด้วยจนกระทั่งใกล้จะปรินิพพานก็ยัง ทรงนำสันติภาพไปสู่โลกคน และเสรีภาพไปสู่สังคม นับเป็น การเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง

“เราตามหานายช่างผู้สร้างเรือน เมื่อไม่พบ จึงท่องเที่ยวไปในสงสารเป็นอนเณกชาติ เพราะการเกิดบ่อย ๆ เป็นทุกข์ นายช่างเอ๋ย เราพบท่านแล้ว ท่านจะสร้างเรือนไม่ได้ก็อีก ชี้อะไรทุกสิ่งของท่าน เราหักแล้ว ยอดเรือนเราก็อ่อนแล้ว จิตของเราถึงธรรมปราศจากเครื่องปรุงแต่งแล้ว เราได้บรรลุนิพพานเป็นที่ล้นคันทหาแล้ว.”

และปรินิพพานก็ประกาศสันติภาพ แม้แต่ปรินิพพานก็ทรงแผ่แผ่แผ่แผ่แผ่ เพราะเจ้า พระองค์ไปปรินิพพาน ที่เมืองหรือแคว้นใหญ่ ซึ่งในสมัยนั้นก็มิใช่แคว้นที่ปกครองด้วย ระบบราชาธิปไตยหรือระบบสมบูรณาญาสิทธิราช ได้แก่แคว้น มคธ โกศล วังสะแคว้นอื่น ๆ และแคว้นที่ปกครองแบบบริพัตร สาธารณรัฐ ราชรัฐและอื่นๆ พระอรหันต์องค์ได้ขอรับรอง พระพุทธเจ้าองค์ได้ปรินิพพานในเมืองเล็ก เมืองตอน เมืองกิ่ง แต่ให้เสด็จไปปรินิพพาน ที่เมืองใหญ่เหล่านั้นยังมีอยู่ เช่น กรุงจัมปา กรุงราชคฤห์ กรุงสาวัตถี เมืองสาเกต กรุงโกสัมพี กรุงพาราณสี ประสงค์จะให้พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานในเมืองเหล่านั้นนี้ เหตุผลของพระอรหันต์ที่ขอ จัดคันทหาศาล พราหมณ์มหาศาล คหบดีมหาศาล ผู้ เลื่อนไสยอย่างอื่นในพระพุทธเจ้า มีอยู่มากในเมืองเหล่านั้น ท่านเหล่านั้นจะทำการบูชา พระสรีระของพระศาสดา แต่พระพุทธเจ้าไม่เสด็จไป เพราะสมัยนั้นบ้านเมืองอยู่ในยุค ภาวะดังเครื่องคางสงคราม ระหว่างหลายแคว้นใหญ่ด้วยกัน พระองค์ทรงมองเห็น การมีไกล พระปฏิภาณเองทำให้พระองค์เป็นโลกวิทูรเจ้าโลก เพราะหลังจากปรินิ พพาน ถ้าเป็นเมืองเล็กก็ต้องการแจกจ่ายพระบรมสารีริกธาตุหรือวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่ เกี่ยวกับพระองค์ ดังที่หลายเมืองมาขอส่วนแบ่งเพื่อไปประดิษฐานในแคว้นหรือเมือง ของตน ทำให้ไม่เกิดสงคราม และพระองค์เป็นพระบรมศาสดาผู้ยิ่งใหญ่ปรินิพพานด้วย ความสงบไม่ได้ด้วยกระตือรือร้น (ตายโหง) หรือปราศจากสติปัญญาต่างจากปูชนีย แต่ทรงมีสติครบสมบูรณ์และยังทรงสมบูรณ์อยู่จนถึงวันปรินิพพานเป็นวันเริ่มต้นแห่งการ บำเพ็ญพุทธการ ล่วงมาจนถึงปัจจุบัน ไม่มีสงครามศาสนาในนามพระพุทธเจ้า (Just war) เพื่ออ้างความชอบธรรมทำลายศาสนิกชนอื่น และถึงแม้จะมีภัยคุกคามแยกออกไปทาง ความคิดและเหตุผลด้านความอยู่รอดเป็นจำนวนมากแต่ปรากฏ ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง ระหว่างนิกายในพระพุทธศาสนาเลย ไม่มีการฆ่า ทำลาย มีแต่ศาสนาหรือลัทธิอื่นทำลาย อยู่ข้างเดียว พระองค์เองก็ไม่ให้ประมาทในชีวิตให้มีความเพียรพยายาม ดังนั้นนับว่า หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพาน ถือเป็นแบบอย่างเป็นวันเริ่มต้นแห่งสันติภาพอย่าง แท้จริง ควรที่ชาวพุทธจะถือเป็นแบบอย่าง

“ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังฆาทถุทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงทำหน้าที่ให้สำเร็จด้วยความไม่ ประมาทเถิด” นี่เป็นพระปัจฉิมวาจาของพระ ศาสดา